

6. Карамышева О. В., Герасимова Е. Л. Некоторые правовые аспекты создания и ведения государственного земельного кадастра РФ в условиях рынка // Государство и право. — 1998. — № 3. — С. 27–32.
7. Програма створення автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 грудня 1997 р. № 1355 // Земельні відносини в Україні: Законодавчі акти і нормат. док. / Держкомзем України. — К., 1998. — С. 339–347.
8. Земельный кадастр СССР / Под ред. С. Д. Чермушкина. — М.: Экономика, 1967. — 356 с.
9. Мороз Л. Н. Организационно-правовые аспекты формирования кадастров и регулирования кадастровых отношений // Государство и право. — 1999. — № 4. — С. 76–82.
10. Добряк Д. С., Вагін Ю. М., Сршов В. Г. Методологічні основи автоматизації процесу реєстрації прав на земельні ділянки // Землепорядний вісник. — 1998. — № 1. — С. 10–15.
11. Рабинович Б. М. Экономическая оценка земельных ресурсов и эффективности инвестиций. — М., 1997. — 194 с.
12. Советское земельное право / Под ред. П. И. Красова, В. П. Балезина. — М., 1977. — 490 с.
13. Свєтоков Т. О. Державний земельний кадастр як інформаційна основа еколого-економічної оцінки використання земель: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.08.01 / Держ. п-во «Голов. наук.-дослід. та проект. ін-т землеустрою». — К., 2005. — 19 с.
14. Лихогруд М. Г. Методи і моделі створення та інтелектуалізації автоматизованих систем земельного кадастру: Автореф. дис... д-ра техн. наук / Київ. нац. уп-т будівництва і архітектури. — К., 2002. — 32 с.
15. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356.
16. Копылов В. А. О модели гражданского оборота информации // Журнал российского права. — 1999. — № 9. — С. 34–37.
17. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — Ст. 650.
18. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 16. — Ст. 93.
19. Лізупова А. П. Вдосконалення інформаційного та методичного забезпечення кадастрово-реєстраційних систем: Автореф. дис... канд. техн. наук: 05.24.04 / Київ. нац. уп-т будівництва і архітектури. — К., 2006. — 16 с.
20. Даниленко А. С., Лихогруд М. Г. Основні засади запровадження в Україні кадастрово-реєстраційної системи // Землепорядний вісник. — 2003. — № 1. — С. 22–27.

УДК 347.963:349.6(477.63)

Н. М. Деркач

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ПРИРОДООХОРОННОГО ЗАКОНОДАВСТВА У КРИВОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ ОРГАНАМИ ПРОКУРАТУРИ

Згідно з вимогами наказу Генерального прокурора України № 3/2 від 28 жовтня 2003 року «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів про охорону навколишнього природного середовища» в 2004–2005 роках прокуратурою вживалися заходи щодо підвищення якості та ефективності прокурорського нагляду за додержанням законодавства в галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, а також безпечного для здоров'я і життя громадян довкілля, запобігання негативному впливові господарської діяльності на навколишнє при-

родне середовище, збереження природних ресурсів і комплексів. Криворізькою міжрайонною природоохоронною прокуратурою вживалися заходи щодо виконання наказів Генерального прокурора України, колегії прокуратури Дніпропетровської області по забезпеченню неухильного виконання законів про охорону довкілля, профілактики екологічних правопорушень та злочинів.

За наслідками прокурорських перевірок у 2004–2005 роках Криворізькою міжрайонною природоохоронною прокуратурою порушено 24 кримінальні справи (18 справ в аналогічному періоді 2003 року), 16 кримінальних справ направлено для розгляду в суди (15 справ в аналогічному періоді 2003 року). Внесено 160 протестів, притягнуто до відповідальності 108 осіб за документами прокурорського реагування. Відшкодовано на користь держави 52 тис. грн. Заявлено до місцевих судів 33 позови (за аналогічний період 2003 року — 33 позови), до господарського суду заявлено 21 позов (за аналогічний період 2003 року — 21 позов).

Одним із пріоритетних напрямків у діяльності прокуратури є забезпечення виконання законодавства, направлено на захист земель, їх раціональне використання та збереження природних властивостей. Прокурорські перевірки свідчать про поширений характер ганебного ставлення орендарів до землі, безгосподарського її використання, що сприяє деградації земель та зниженню їх родючості.

Розповсюджений характер мають демонтаж підприємствами, різними фірмами систем водовідводів, які знаходяться під землею. Тим самим руйнується родючий шар ґрунту, збитки державі та власникам землі (пайщикам) не відшкодовуються. Райдержадміністрації своєчасно не реагують і не вживають заходів до запобігання таким фактам. Так, при проведенні перевірки в Широківському районі з питань дотримання вимог земельного законодавства в частині охорони земель прокуратурою встановлено, що в період 2005–2006 років на землях землекористувачів району, які здали в оренду землю, ТОВ «Родина», ДП «Південвтрорметпром», ТОВ «Авторемпобутбуд» незаконно проведені з використанням важкої техніки роботи з демонтажу труб для здачі їх на металобрухт на земельній ділянці довжиною понад 20 км.

Криворізькою міжрайонною природоохоронною прокуратурою проведена перевірка достовірності звітності про проведену рекультивуацію відкритим акціонерним товариством «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат». Так, при проведенні перевірки встановлено, що згідно із статистичною звітністю ВАТ «ЦГЗК» проведено рекультивуацію 3 га порушених земель вздовж відвалу при будівництві дренажної системи. Згідно з проектом гірничотехнічної рекультивуації порушених земель при будівництві об'єктів, розробленим державним інститутом по проектуванню підприємств залізорудної промисловості «Кривбаспроект», після будівництва дренажних споруд на цих землях передбачені заходи по їх рекультивуації. Виїздом на місце оперативними працівниками прокуратури разом зі спеціалістами відділу земельних ресурсів Криворізького району та управління земельних ресурсів м. Кривого Рога встановлено факт завищення площі рекультивованих в 2002 році земель, а саме на 0,4 га.

Крім того, при проведенні перевірки виявлено, що посадовими особами Лозуватської сільської ради та Криворізької регіональної державної екологічної інспекції підписано акт прийому-передачі рекультивованих земель сільській раді для подальшого використання в сільськогосподарських цілях загальною площею 3 га, що не відповідає дійсності. На момент перевірки зазначені землі фактично не передані сільській раді, оскільки інвентаризація земель підприємства не була завершена.

За результатами перевірки на адресу голови правління ВАТ «ЦГЗК» внесено подання про усунення порушень природоохоронного законодавства. В Криворізькому регіоні поширені факти незаконного нецільового використання землі. Так, прокурорською перевіркою дотримання вимог земельного законодавства встановлено, що фермерське господарство «Кристал», відповідно до умов договору оренди земельної ділянки, отримало в оренду земельну ділянку загальною площею 29,9 га, з них 20,0 га ріллі та 9,9 га — пасовищ. У порушення ст. 84 Земельного кодексу на земельній ділянці без оформлення правоустановчих документів на землю, без узгодження з відділом земельних ресурсів, Криворізькою РЕІ, органом місцевого самоврядування на землях залуження було розташовано ставок. Таким чином, в порушення вказаної норми не забезпечено ефективне й раціональне використання земельної ділянки, затоплені землі, надані в оренду як пасовища, внаслідок чого пасовище виведено з господарського обігу.

Криворізькою міжрайонною природоохоронною прокуратурою порушена кримінальна справа за ознаками ст. 254 Кримінального кодексу, яка розслідувана та направлена до суду для розгляду. В порушення вимог ст. 89 Водного кодексу, ст. 61 Земельного кодексу на території Криворізького району у водоохоронній зоні р. Інгулець дочірнім підприємством «Нафта-Кривий Ріг» за межами с. Мар'янівка на земельній ділянці площею 3393 кв. м велось будівництво автозаправної станції. При проведенні перевірки законності надання та використання земельної ділянки під будівництво АЗС встановлені грубі порушення земельного законодавства з боку посадових осіб Криворізької райдержадміністрації, СЕС Криворізького району, Криворізької регіональної державної екологічної інспекції. Так, перевіркою встановлено, що будівництво АЗС проводиться без державної екологічної експертизи проекту будівництва, в безпосередній близькості від затоки р. Інгулець та баз відпочинку, що стало можливим внаслідок безвідповідального ставлення контролюючих органів до виконання своїх службових обов'язків з питань здійснення належного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання.

Аналогічні факти порушень земельного законодавства встановлено при проведенні перевірки об'єкта будівництва автозаправного комплексу ДП «Нафта-Кривий Ріг» в смт Радужне Криворізького району. За вказаними фактами прокуратурою порушена кримінальна справа за ознаками ч. 2 ст. 364 Кримінального кодексу.

Відповідно до указу Президента України «Про прискорення реформування

житлово-комунального господарства» від 19 листопада 1999 року та постанови Кабінету Міністрів України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» від 29 вересня 1999 року, на баланс Радущненської селищної ради у 2000 році передано ряд об'єктів та мереж, у тому числі житловий фонд, котельні, водопровідні, каналізаційні мережі, очисні споруди господарствових стоків — поля фільтрації та інше.

Згідно з договором на послуги та обслуговування ЖКП прийняло на себе виконання робіт по поточному обслуговуванню службових будівель та споруд ремонтно-монтажних робіт і технічного обслуговування котельень, механізмів і інші види робіт. Так, смт Радущне Криворізького району частково обладнано централізованою мережею господарствової каналізації, що складається з напірних та самопливних колекторів, КНС та очисних споруд (полів фільтрації). Очисні споруди експлуатувалися з порушенням ст. 55 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища». Відстійники замулені, переповнені. Господарствові стоки скидалися на прилеглу територію.

У процесі перевірки були опитані мешканці будинків вул. Заводської і Шкільної, які пояснили, що більше ніж рік з вигрібних ям житлово-комунальною службою не відкачувалися каналізаційні стоки, які з переповнених ям збираються під вікнами, на території дворів, під'їздів. Вода в квартирах відсутня. Крім цього, звалища сміття на подвір'ях будинків, які є розсадником пацюків і гадюк, створюють жакливі умови для життєдіяльності людей. За наслідками прокурорської перевірки було внесено подання про усунення порушень закону. Одночасно за вказаними фактами Криворізькою природоохоронною прокуратурою порушена кримінальна справа стосовно посадових осіб Радущненського ЖКП за ознаками ч. 2 ст. 367 Кримінального кодексу, яка розслідувана та направлена до суду.

Криворізькою міжрайонною природоохоронною прокуратурою проведені перевірки з додержання законодавства щодо повного та ефективного використання запасів корисних копалин у ВАТ «Христофорівський завод вогнеупорних блоків і бетонів». Прокуратурою із залученням фахівців проведена перевірка дотримання природоохоронного законодавства посадовими особами Криворізького лісництва Криворізького держлісгоспу на території урочища «Карнаватка». При обстеженні урочища встановлено факт демонтажу труб старого водоводу невстановленими особами на земельній ділянці площею 0,94 га шляхом риття траншеї довжиною 900 м. При цьому знищено 3 ряди дерев (дуб, ясен, акація біла) в кількості 675 штук. Розмір спричиненої шкоди становить 59 782 грн.

Прокуратурою порушена кримінальна справа за ознаками ч. 2 ст. 367 Кримінального кодексу за фактом службової недбалості відносно посадових осіб Криворізького лісництва Криворізького держлісгоспу внаслідок неналежного виконання своїх службових обов'язків щодо охорони закріплених за ними лісових насаджень, що призвело до незаконної порубки лісу та порушення ґрунту. У кримінальній справі триває слідство.

Направлена до суду кримінальна справа відносно посадових осіб Марга-

нецького держлісгоспу, які внаслідок зловживання своїм службовим становищем, діючи всупереч інтересам держави та служби, не маючи будь-яких законних підстав, у період січня—березня 2003 року організували незаконну порубку лісу — білої акації — на територіях Мар'янської та Нивотрудівської селищних рад Апостолівського району, спричинили державі істотну шкоду на суму більше 325 тис. грн.

Перевірками встановлені факти формального підходу до незаконних рубок дерев у м. Кривому Розі, Криворізькому районі. Не нараховуються збитки, правопорушники не притягуються до відповідальності. Згідно з Інструкцією з охорони праці та небезпечної експлуатації пунктів механізованої переробки вибухових речовин за № 127, затвердженою наказом голови правління ВАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за № 487 від 24 травня 2002 року, мішкотара, що поступає з розтарювальної установки в накопичувач, підлягає складуванню, зберіганню, подальшій переробці та частковому знищенню шляхом спалювання, що є порушенням ст. 11 Закону «Про охорону атмосферного повітря» та ст. 17 Закону «Про відходи». ВАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» не отримало ліміти на утворення, розміщення відходів та дозволу на розміщення відходів у навколишньому природному середовищу на 2005 рік.

Згідно з п. «б» ст. 17 Закону «Про відходи» підприємства зобов'язані забезпечувати приймання та утилізацію використаних вітчизняних та імпортованих пакувальних матеріалів і тари, в яких знаходилась продукція підприємств, установ чи організацій, або укладати угоди з відповідними організаціями на її збирання та утилізацію. Відповідно до ч. 2 ст. 20 Закону «Про охорону атмосферного повітря» не допускається спалювання промислових та побутових відходів, які є джерелами забруднення атмосферного повітря забруднюючими речовинами та речовинами з неприємним запахом або іншого шкідливого впливу, на території підприємств, установ, організацій і населених пунктів, за винятком випадків, коли це здійснюється з використанням спеціальних установок при додержанні вимог, встановлених законодавством про охорону атмосферного повітря. Власники або уповноважені ними органи підприємств відповідно до ч. 3 ст. 20 зазначеного Закону зобов'язані забезпечувати переробку, утилізацію та своєчасне вивезення відходів, які забруднюють атмосферне повітря, на підприємства, що використовують їх як сировину або на спеціально відведені місця чи об'єкти.

Перевіркою встановлено, що ВАТ ПВП «Кривбасвибухпром» у порушення вказаних вимог законодавства на території, прилеглій до підприємства, без застосування заходів щодо охорони довкілля, здійснює спалювання поліетиленової тари з-під селітри, що обумовлює високий рівень негативного впливу на довкілля. За результатами перевірки на адресу начальника Криворізької РЕІ внесено припис з вимогою вжиття термінових заходів до негайного усунення порушень природоохоронного законодавства посадовими особами ВАТ ПВП «Кривбасвибухпром».

Криворізькою міжрайонною прокуратурою із залученням фахівців Криворізької регіональної державної екологічної інспекції та працівниками ДАТ

м. Кривого Рога проведена перевірка вимог природоохоронного законодавства та запобігання забрудненню атмосферного повітря наднормативними викидами від автотранспорту. Було перевірено 5 автоцехів промислових підприємств, 3 підприємства по технічному обслуговуванню автомашин, ТОВ «Вибір» АЗС, ТОВ «Веста Сервіс» АЗС, ТОВ «Сентоза Ойл» АЗС, приватне підприємство «Решотка» АЗС, приватне підприємство «Шікард» АЗС. Всі перевірені підприємства розробили та узгодили з Криворізькою РДЕІ природоохоронні заходи на 2003 рік.

При здійсненні роботи відповідно до вимог наказу Генерального прокурора України № 4 від 28 жовтня 2002 року «Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять дізнання та досудове слідство» Криворізькою міжрайонною природоохоронною прокуратурою в 2003 році прийнято до провадження 29 кримінальних справ. Всього закінчено 17 кримінальних справ, з яких 16 направлено до суду, одна кримінальна справа закрита на підставі п. 2 ст. 6 КПК. Слідчим прокуратури внесено 13 подань у порядку ст. 23-1 КПК про усунення причин і умов, що сприяли вчиненню злочину. В прокуратурі мали місце випадки розслідування кримінальних справ, у яких досудове слідство повинно проводитись слідчими органів внутрішніх справ, що необхідно в подальшому виключити з роботи слідчого.

Література

1. Брицчук М. М. Правовая охрана окружающей среды от загрязнения токсичными веществами. — М., 1990.
2. Брицчук М. М. Экологическое право. — М., 1998.
3. Екологічне законодавство України / В. В. Костецький. — К.: ЗАТ «ІПЧЛАВА», 1998.
4. Екологічне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / За ред. В. К. Попова і А. П. Гетьмана. — Х., 2001.
5. Екологічне право. Особлива частина: Підручник / За ред. В. І. Андрейцева. — К., 2001.
6. Екологічне право України: Повний акад. курс / За ред. Ю. С. Шемшученка. — К., 2005.
7. Гаврик С. В. Уголовно-правовая охрана природной среды Украины: проблемы теории и развития законодательства. — Х., 1994.
8. Гетьман А. П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Навч. посіб. — Х., 1998.
9. Кравченко С. П. Социально-правовые аспекты правовой охраны окружающей среды. — Львов, 1998.
10. Малышко П. И. Государственный контроль за охраной атмосферного воздуха. — К., 1982.
11. Охрана окружающей среды в городах (организационно-правовые вопросы) / Под ред. Ю. С. Шемшученка. — К., 1981.
12. Природоресурсовое право и правовая охрана окружающей среды: Учеб. для вузов. — М., 1988.
13. Природоресурсовое право України: Навч. посіб. / За ред. І. І. Каракаша. — К.: Істипа, 2005.
14. Розовский В. Г., Ворсинов Г. Т. Экологическое право. — Луганск, 1994.
15. Шестерик А. С. Экологическое право: Вопросы теории и методологии анализа. — С.Пб., 2000.